

บทที่ 12

การเงินและการธนาคาร

นับเป็นเวลาที่ยาวนานถึง 12 ปี ระหว่าง 1937–1949 ที่จีนได้รับความเสียหายจากสงครามกับญี่ปุ่นและสงครามภายในระหว่างพวกคอมมิวนิสต์กับพวกก๊กมินตั๋ง ทำให้เศรษฐกิจของประเทศขณะนั้นประสบกับความหายนะจากภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง และได้มีผู้กล่าวว่า การปล่อยให้เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นวิกฤตเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลชาตินิยมต้องสูญเสียอำนาจให้แก่พวกคอมมิวนิสต์ในปี 1949 รัฐบาลใหม่ที่เข้ามาปกครองประเทศจึงเห็นว่าเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จำต้องมีการจัดตั้งระบบการเงินและการธนาคารที่เหมาะสมโดยเร่งด่วนที่สุด ดังนั้นเมื่อมีการสถาปนาประเทศเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว รัฐบาลก็ได้เข้าจัดการเกี่ยวกับระบบเงินตราและระบบการคลังของประเทศ มีการยกเลิกสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นโดยพวกก๊กมินตั๋ง และจำกัดอภิสิทธิ์ของชาวต่างประเทศ ธนาคารเอกชนได้เปลี่ยนมาดำเนินการภายใต้รูปแบบสังคมนิยม ธนบัตรที่ตราออกใช้อยู่ภายใต้การดำเนินการและควบคุมโดยรัฐบาล

1. ระบบการธนาคาร

ระบบการธนาคารของจีนอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ระบบการธนาคารโดยทั่วไป และระบบการธนาคารในชนบท อย่างไรก็ตาม ในจีนนั้นได้เรียกสถาบันทางการเงินบางแห่งว่า “ธนาคาร” ทั้ง ๆ ที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานทางการคลังยิ่งกว่าจะเกี่ยวข้องกับการเงินและสินเชื่อ ตัวอย่างเช่น ธนาคารเพื่อการก่อสร้างแห่งประชาชนจีน เป็นต้น สำหรับธนาคารที่มีความหมายตรงตามตะวันตกมีเพียงธนาคารเดียวคือ ธนาคารแห่งประชาชนจีน

ปัจจุบันระบบการธนาคารของจีนประกอบด้วย

- (1) ธนาคารแห่งประชาชนจีน
- (2) ธนาคารแห่งประเทศจีน และฝ่ายบริหารควบคุมการแลกเปลี่ยนโดยทั่วไปของรัฐ
- (3) ธนาคารเพื่อการก่อสร้างแห่งประชาชนจีน

- (4) ธนาคารเพื่อการเกษตรแห่งประเทศจีน และสหกรณ์สินเชื่อในเขตชนบท
- (5) บริษัทประกันภัยแห่งประชาชนจีน
- (6) ธนาคารเพื่อการลงทุนแห่งประเทศจีน และ
- (7) บรรษัททรัสต์และการลงทุนระหว่างประเทศของจีน

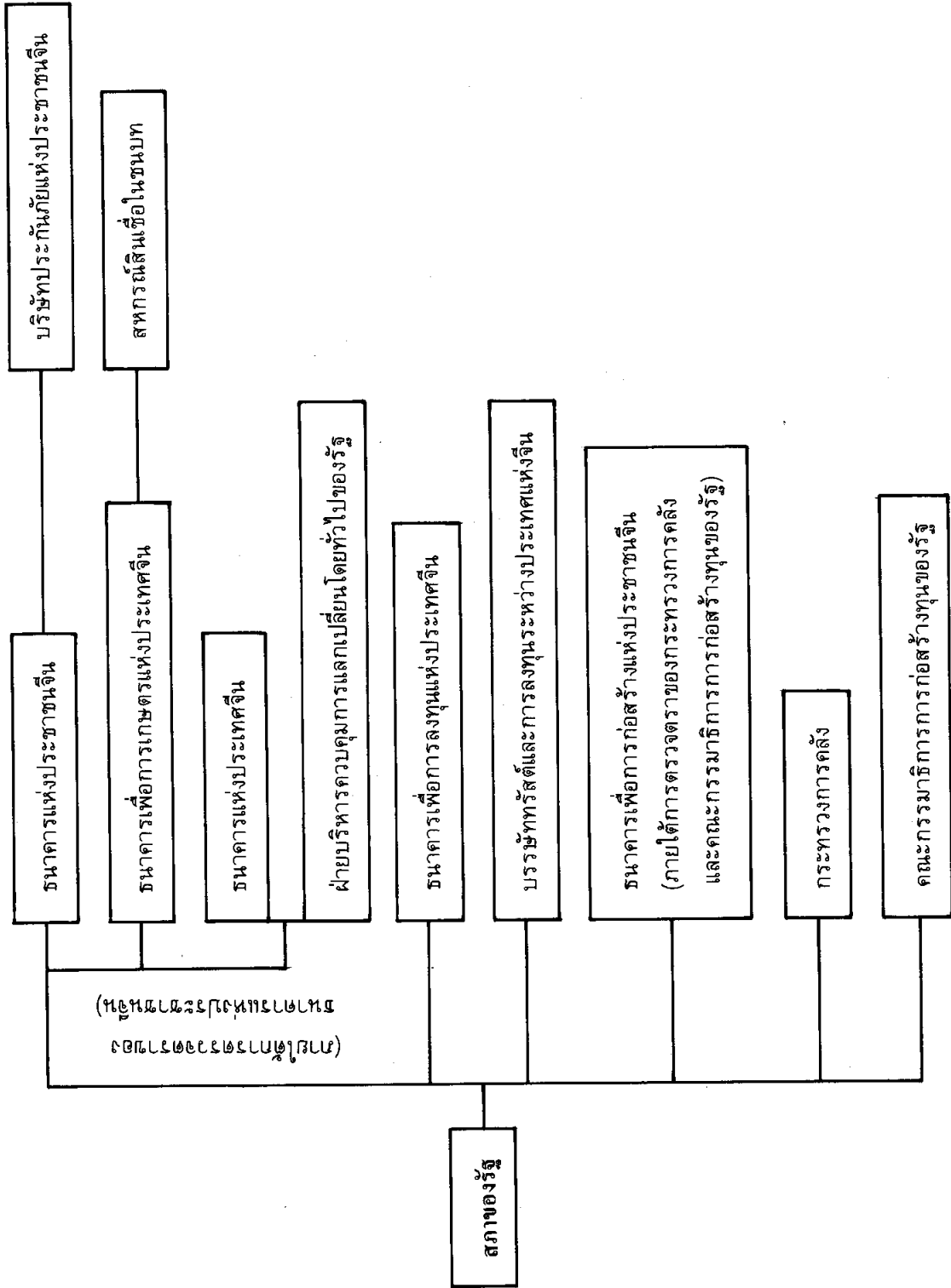
แผนภูมิหน้า 301 แสดงถึงความเกี่ยวข้องระหว่างสถาบันต่าง ๆ ดังกล่าว

1.1 ธนาคารแห่งประชาชนจีน

ธนาคารแห่งประชาชนจีน หรือ People's Bank of China ซึ่งจะเรียกย่อ ๆ ว่า PBC เป็นธนาคารกลางของสาธารณรัฐประชาชนจีน PBC เป็นเสาหลักและผู้นำของระบบการธนาคารของจีน และเป็นหน่วยงานเดียวที่ผูกขาดการออกเงินตรา PBC นี้เป็นส่วนประกอบของสภาของรัฐ ทำหน้าที่เป็นทั้งองค์กรที่ถูกกำหนดให้ควบคุมการธนาคารและเป็นแผนกเศรษฐกิจสำหรับการจัดการเรื่องสินเชื่อ ได้รับมอบหมายจากสภาของรัฐให้ทำหน้าที่ตรวจตราดูแลธนาคารเพื่อการเกษตรแห่งประเทศจีน ธนาคารแห่งประเทศจีน และฝ่ายบริหารควบคุมการแลกเปลี่ยนโดยทั่วไปของรัฐ

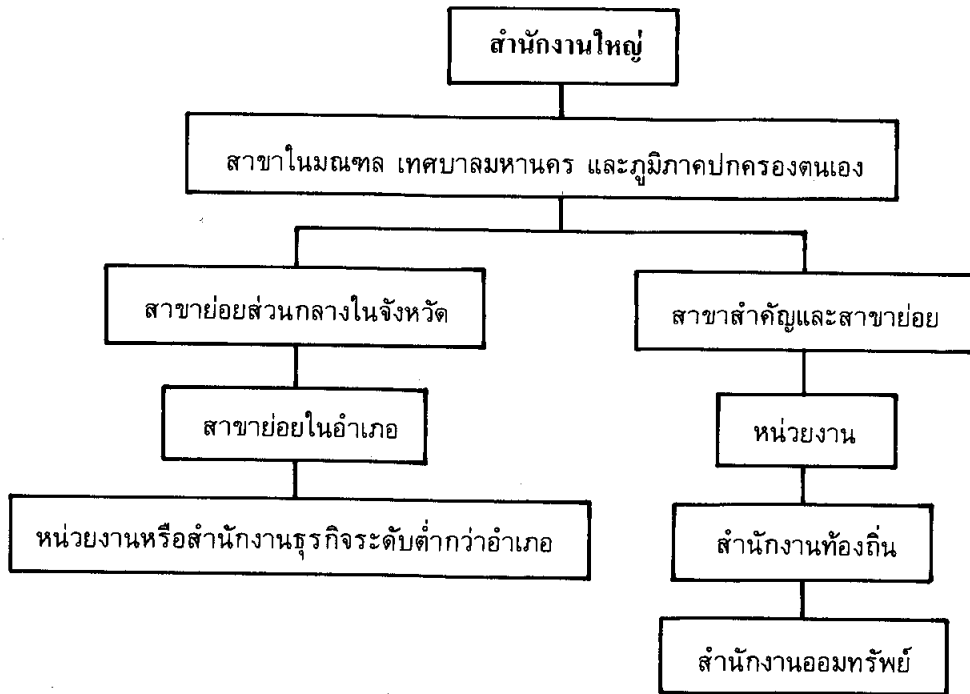
ในครึ่งหลังของปี 1948 ในยุคของการปลดปล่อย พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ตัดสินใจรวม 3 ธนาคารในเขตปลดปล่อย คือ ธนาคาร North China Bank ธนาคาร Beihai Bank และธนาคาร Northwest Peasants' Bank เข้าเป็นธนาคารใหม่ซึ่งจะขึ้นำการดำเนินกิจการธนาคารของจีน ในวันที่ 1 ธันวาคม 1948 ธนาคารแห่งประชาชนจีนได้ถูกจัดตั้งขึ้นใน Shijiazhuang เมืองหลวงของเขตปลดปล่อยในจีนภาคเหนือ [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 359.] ด้วยการพัฒนาก้าวหน้าของกองทัพปลดแอกประชาชน ธนาคารท้องถิ่นต่าง ๆ ในเขตปลดปล่อยได้ถูกรวมเข้ากับธนาคารนี้ และได้กลายเป็นสาขาของ PBC ในขณะเดียวกันด้วยอัตราที่สมเหตุสมผลเงินตราของท้องถิ่นซึ่งถูกออกในเขตปลดปล่อยและธนบัตรที่ออกโดยรัฐบาลก๊กมินตั๋ง ก็ถูกแทนที่โดยธนบัตรที่ออกโดย PBC ด้วยวิธีนี้ก็คือการทำให้เงินตราที่ออกใช้เป็นระบบเดียวกัน

1.1.1 โครงสร้างการจ้องค์การ : เมื่อประกาศจัดตั้งรัฐบาลใหม่ในวันที่ 1 ตุลาคม 1949 PBC จึงขึ้นตรงกับสภาบริหารฝ่ายรัฐบาล (Government Administration Council :-- ต่อมาโดยรัฐธรรมนูญปี 1954 ถูกแทนที่โดย State Council) และมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง PBC มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงปักกิ่งและมีสาขา (branches) อยู่ในทุกมณฑล เทศบาลมหานคร และภูมิภาคปกครองตนเอง รวมทั้งมีสาขาย่อยส่วนกลาง (central sub-branches) ในจังหวัด สาขาย่อย (sub-branches) ในอำเภอ และหน่วยงานหรือสำนักงานธุรกิจ (business offices) ในเมืองใหญ่และเขตอุตสาหกรรมและเหมืองแร่ นอกจากนี้ยังมีสาขาสำคัญ (municipal branches) ในเมืองใหญ่

กว่าซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของมณฑล และสาขาย่อยระดับเทศบาลนครในเมืองอื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้มณฑลต่าง ๆ ภายในท้องที่ซึ่งถูกให้บริการโดยสาขาสำคัญและสาขาย่อย ก็มีหน่วยงานในตำบลต่าง ๆ และถ้าจำเป็นก็มีสำนักงานท้องถิ่น (local offices) และสำนักงานออมทรัพย์ (savings offices)

โครงสร้างการจ้ดองค์กรหลายระดับของธนาคารแห่งประเทศไทย

1.1.2 หน้าที่และบทบาท : ปัจจุบันงานหลักของ PBC ประกอบด้วยหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) ออกเงินตราและบังคับให้การหมุนเวียนของเงินอยู่ในแนวของข้อบังคับ
- (2) จัดการเกี่ยวกับเงินฝากของหน่วยต่าง ๆ และส่งเสริมบัญชีเงินออมส่วนบุคคลในฐานะเป็นรายได้ของเงินกองทุนสะสมเพื่อการก่อสร้างสังคมนิยม ให้เงินกู้แก่อุตสาหกรรมและการค้าเพื่อการผลิตและการหมุนเวียนโภคภัณฑ์ และจัดหาเงินกู้ระยะปานกลางและระยะสั้นซื้อเครื่องจักรสำหรับทดแทนเครื่องจักรที่ล้าสมัยในวิสาหกิจต่าง ๆ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเบา)
- (3) จัดทำแผนเงินสดและแผนสินเชื่อของชาติ รวมทั้งจัดการในเรื่องการใช้ให้เป็นไปตามแผน

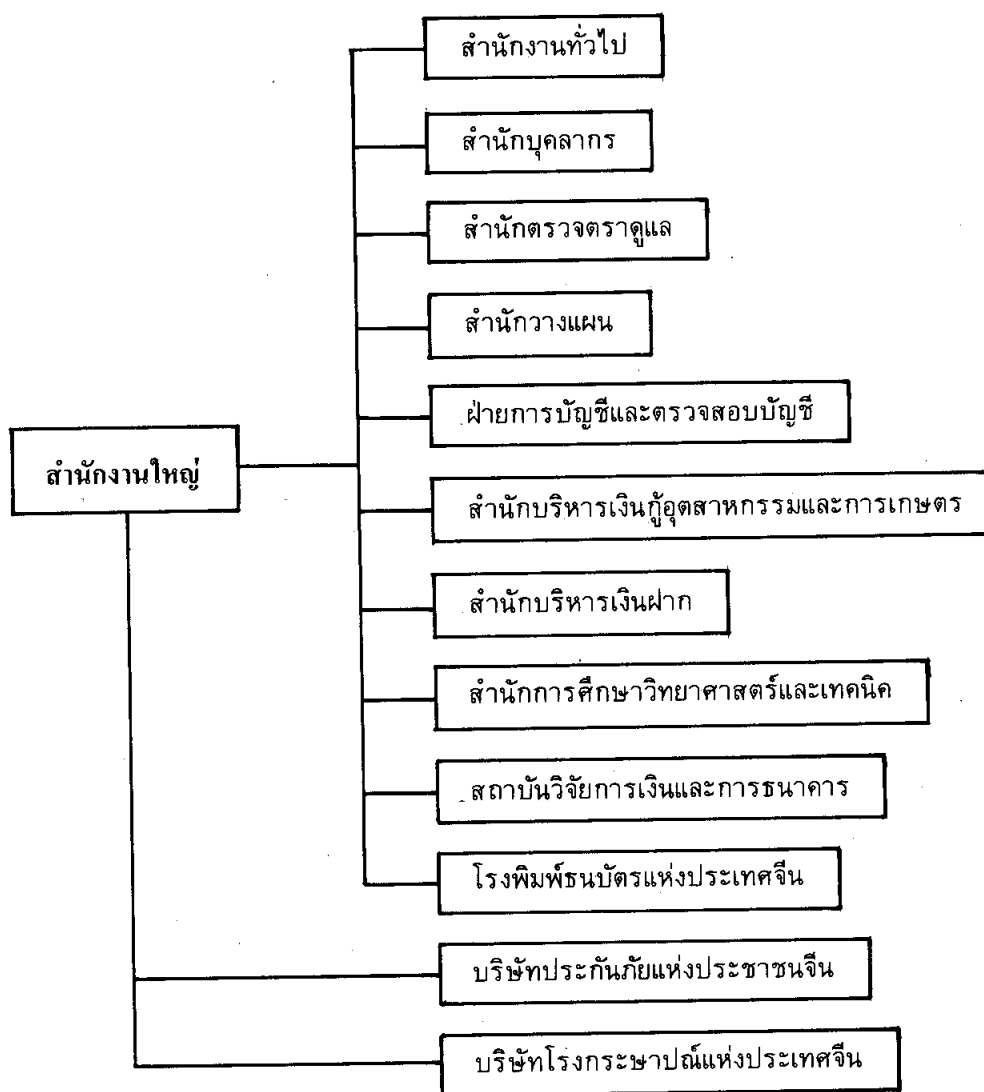
(4) เป็นผู้ควบคุมโลหะเงินและทองคำแต่เพียงผู้เดียว จัดการในเรื่องตลาดการเงิน ทำการควบคุมเงินสด และตรวจตราดูแลเงินกองทุนค่าจ้างในแนวของกฤษฎีกาของรัฐบาล

(5) จัดการหักบัญชีต่าง ๆ ในเมืองและชนบท

(6) ทำหน้าที่เป็นกงคลังของรัฐ และจัดการเรื่องงบประมาณรายรับและรายจ่าย

(7) กำหนดอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยน

โครงสร้างการดำเนินงานของธนาคารแห่งประเทศไทย ปรากฏดังแผนภูมิต่อไปนี้

กล่าวโดยสรุปหน้าที่ของ PBC คือ เป็นศูนย์กลางของเงินสด สินเชื่อ และการหักบัญชี ในฐานะศูนย์กลางของเงินสด ธนาคารมีหน้าที่ 2 ประการคือ ออกธนบัตรและเงินเหรียญเพื่อใช้หมุนเวียน และรักษาเงินสดที่อยู่ในมือของภาครัฐบาล ซึ่งได้แก่หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ เป็นต้น ในฐานะศูนย์กลางของสินเชื่อ PBC เป็นแหล่งเงินกู้ใหญ่ที่สุดและเป็นแหล่งสินเชื่อแห่งเดียวที่หน่วยงานของรัฐจะหาผู้ได้ เนื่องจากรัฐบาลห้ามการให้สินเชื่อทุกรูปแบบระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการกู้ยืมชั่วคราว การชำระล่วงหน้าหรือการชำระภายหลังการซื้อขาย ส่วนการหักบัญชีนั้นเนื่องจากการชำระหนี้ระหว่างหน่วยงานของรัฐส่วนใหญ่ใช้วิธีหักบัญชีผ่านธนาคาร ดังนั้น PBC จึงกลายเป็นศูนย์กลางการหักบัญชีโดยปริยาย

1.1.3 นโยบายการเงิน : การควบคุมเงินสดและสินเชื่อของ PBC โดยที่ PBC มีหน้าที่ควบคุมเงินสดและสินเชื่อ จึงเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับแผนเงินสด (cash plan) และแผนสินเชื่อ (credit plan) การควบคุมเงินสดและสินเชื่อเป็นนโยบายการเงินประการหนึ่งของรัฐบาล แยกพิจารณาได้ดังนี้ [วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2525, หน้า 106–109]

ก. การควบคุมเงินสด : การควบคุมเงินสดเป็นนโยบายการเงินที่รัฐบาลใช้แก้ไขปัญหาการเงินเพื่อ โดยเริ่มใช้ในปี 1950 ในขั้นแรก กำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกระดับรวมทั้งรัฐวิสาหกิจและสหกรณ์ถือเงินสดจำนวนหนึ่งเพื่อการใช้จ่ายประจำ ส่วนที่เกินกว่านั้นต้องฝากไว้กับ PBC ธนาคารจะร่วมปรึกษากับหน่วยงานนั้น ๆ ก่อนที่จะกำหนดจำนวนเงินสดที่ถือไว้ในมือ ตามปกติหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในเขตซึ่งมีสาขาของ PBC จำนวนเงินสดในมือจะเพียงพอสำหรับใช้จ่ายดำเนินการประมาณ 3 วัน ส่วนในเขตที่ไม่มีสาขาของ PBC วงเงินเพิ่มเป็น 1 เดือน การชำระเงินระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ใช้วิธีหักบัญชีผ่านธนาคารเท่านั้น การจ่ายเงินสดใช้เฉพาะกรณีรายจ่ายประเภทค่าจ้างและรายจ่ายเบ็ดเตล็ด นอกจากนี้รัฐบาลยังชักชวนให้หน่วยผลิตทางการเกษตรรับชำระค่าพืชผลผ่านธนาคารแทนการชำระด้วยเงินสด โดยวิธีนี้การใช้เงินสดค่อย ๆ ลดลง การใช้วิธีหักบัญชีผ่านธนาคารค่อย ๆ เพิ่มมากขึ้น ด้วยวิธีนี้ทำให้รัฐสามารถควบคุมการใช้จ่ายของรัฐวิสาหกิจผ่าน PBC อย่างได้ผล และยังสามารถป้องกันการใช้จ่ายดำเนินงานที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การกักตุนวัตถุดิบบางอย่างที่ขาดแคลนซึ่งจะก่อให้เกิดการขาดแคลนยิ่งขึ้น และเป็นอุปสรรคต่อการปันส่วน นอกจากนี้การควบคุมการจ่ายเงินสดยังช่วยให้สามารถปรับอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเพื่อการบริโภคให้ใกล้เคียงกันไม่มากนักน้อย

ข. การควบคุมสินเชื่อ : นอกจากการควบคุมเงินสดแล้ว การควบคุมการเงินยังรวมถึงการให้สินเชื่อระยะปานกลางและระยะสั้น แผนสินเชื่อระบุหน้าที่ของ PBC ในการจัดหาเงินกู้ระยะปานกลางและระยะสั้นให้แก่รัฐวิสาหกิจ หรือคอมมูน หรือสหกรณ์ แผนสินเชื่อคือ งบดุลแสดงที่มาและการใช้เงินซึ่งประกอบด้วยรายการต่าง ๆ โดยสรุปดังนี้

ที่มาของเงินทุน	การใช้เงินทุน
เงินฝากหน่วยงานของรัฐบาล เงินฝากรัฐวิสาหกิจ เงินฝากออมชุน เงินฝากออมทรัพย์ เงินจากงบประมาณเพื่อใช้เป็นสินเชื่อ กำไรจากการดำเนินงานของ PBC การเพิ่มเงินสดหมุนเวียน	เงินกู้รัฐวิสาหกิจ เงินกู้ออมชุนและสหกรณ์

ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนจากส่วนกลาง ผู้วางแผนจัดทำแผนทรัพยากรทางเศรษฐกิจ (material economic plan) ซึ่งแสดงการจัดสรรวัตถุดิบที่สำคัญ ๆ ระหว่างรัฐวิสาหกิจทั้งหลาย (ด้วยวิธีการแบบ input – output table) โดยทั่วไปรัฐวิสาหกิจได้เงินทุนจาก 2 ทาง คือ ได้รับเงินทุนจากงบประมาณจำนวนหนึ่งเป็นค่าใช้จ่ายซื้อสินค้าทุน (capital investment) ส่วนทุนดำเนินการต้องกู้จาก PBC ปกติ PBC ให้เงินกู้เป็นทุนดำเนินการได้ก็ต่อเมื่อตรวจสอบเป็นจริงว่า วัตถุดิบที่รัฐวิสาหกิจจะก้ไปซื้อนั้นเป็นรายการที่ได้รับอนุมัติตามแผนการจัดสรรทรัพยากรดังกล่าวข้างต้น โดยนัยนี้แผนสินเชื่อจึงเป็นเพียงแผนอีกรูปหนึ่ง (เกี่ยวกับการเงิน) ควบคู่กับแผนจัดสรรทรัพยากร ฉะนั้นหากแผนการจัดสรรทรัพยากรได้จัดทำขึ้นสอดคล้องและสมจริงกับจำนวนทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว แผนการเงินก็เพียงทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในขบวนการจัดสรรทรัพยากรเท่านั้น ดังนั้นการให้สินเชื่อของ PBC จึงไม่ก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อดังที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติภาวะเงินเฟ้ออาจเกิดได้หากแผนทรัพยากรทางเศรษฐกิจไม่สมจริง เช่น ในช่วงก้าวกระโดดไกลไปข้างหน้าระหว่าง 1958–1960 ซึ่งทำให้แผนสินเชื่อผิดพลาดตามไปด้วย กล่าวคือ สินเชื่อในปี 1958 เพียงปีเดียวเพิ่มขึ้นเท่ากับการเพิ่มทั้งหมดในช่วงแผนห้าปีฉบับแรก และปี 1959 สินเชื่อเพิ่มสูงกว่าปี 1958 ถึง 38%

ยกเว้นความผิดพลาดของแผนระหว่างปี 1958–1960 แล้ว อาจกล่าวได้ว่าแผนสินเชื่อทำหน้าที่ได้ผลตามต้องการ นอกจากเงินฝากกระแสรายวันแล้วทรัพย์สินที่มีสภาพคล่องสูงคือเงินสด นี่เป็นเหตุผลเบื้องต้นที่ว่าเพราะเหตุใดเงินจึงเน้นการควบคุมปริมาณเงินสดหมุนเวียนในแผนเงินสดของ PBC รายการที่เกี่ยวกับเงินสดที่สำคัญคือ รายรับจากการขายปลีก รายรับจากธุรกิจสาธารณูปโภค และรายรับจากเงินฝากออมทรัพย์ 3 รายการนี้รวมกันเท่ากับ 85%

ของปริมาณเงินสดผ่านเข้าธนาคารและเป็นช่องทางหลักที่เงินสดไหลออกจากการหมุนเวียนในการวางแผนประจำปีตัวเลขประมาณการของ 3 รายการนี้ ใช้เป็นแนวทางในการคาดคะเนอำนาจซื้อของประชาชน และกำหนดปริมาณการผลิตสินค้าเพื่อการบริโภค หน้าที่ของธนาคารคือพยายามควบคุมจำนวนเงินสดหมุนเวียนในมือประชาชนให้พอดีกับจำนวนสินค้าบริโภคที่ผู้วางแผนกำหนดไว้ หากควบคุมไม่ได้ตามแผนจะเกิดปัญหาความไม่สมดุลระหว่างปริมาณเงินสดกับสินค้าเพื่อการบริโภค ในทางทฤษฎีอาจแก้ไขได้โดยเพิ่มรายรับจากการขายปลีกหรือรายรับจากสาธารณูปโภคด้วยการเพิ่มราคาหรือภาษี หรือเพิ่มเงินฝากออมทรัพย์หรือขายพันธบัตรวิธีใดวิธีหนึ่ง แต่ในทางปฏิบัติการเพิ่มราคาหรือภาษีแม้จะแก้ไขปัญหาได้ดี แต่เงินไม่นิยมใช้โดยมักเลี่ยงไปใช้วิธีปันส่วนหรือชักชวนให้ประชาชนออมมากขึ้น รวมทั้งการขายพันธบัตร

1.2 ธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of China) ขึ้นโดยตรงต่อสภาของรัฐ ธนาคารนี้เป็นธนาคารแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศพิเศษของสาธารณรัฐประชาชน

ก่อนปี 1949 ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในบรรดา 4 ธนาคารสำคัญที่ถูกดำเนินการโดยทุน-ข้าราชการในสมัยจีนเก่า คือดำเนินงานในรูปรัฐ-เอกชนรวมหุ้น โดยรัฐบาลถือหุ้น 2 ใน 3 ส่วนที่เหลือเป็นหุ้นเอกชน ภายหลังการปลดปล่อยได้ถูกรับมาดำเนินการต่อโดยรัฐบาลประชาชน ตั้งแต่ปี 1950 เป็นต้นมา ธนาคารนี้เป็นของรัฐทั้งหมด และลดฐานะจากธนาคารชาติมาเป็นธนาคารในเครือของ PBC ดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ธุรกิจหลักสำคัญคือจัดการในเรื่องเงินตราต่างประเทศและการชำระเงินระหว่างประเทศ ภายใต้อำนาจนำของ PBC นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เพิ่มอีก 2 ประการ คือ อำนวยความสะดวกในการรับ-ส่งเงินจากชาวจีนโพ้นทะเล และส่งเสริมการค้าต่างประเทศที่ดำเนินงานโดยเอกชน แต่ภายหลังเมื่อการค้าต่างประเทศอยู่ในมือของรัฐบาลทั้งหมด หน้าที่นี้ก็หมดไป เพื่อสนองความต้องการของนโยบายสีทันสมัยให้ดีขึ้น อำนาจของธนาคารนี้ได้ถูกขยายกว้างออกไปโดยสภาของรัฐ ในวันที่ 13 มีนาคม 1979 ด้วยเหตุนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงกลายเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การบริหารโดยตรงของสภาของรัฐและภายใต้การตรวจตราดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย

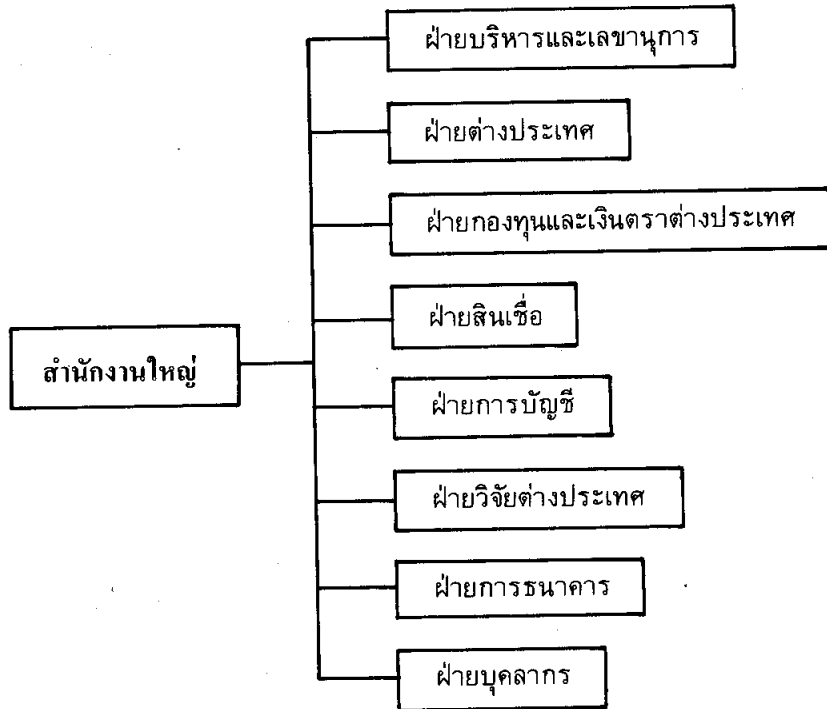
ปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่จัดการในธุรกิจต่าง ๆ ดังนี้

- (1) รับฝากเงินตราต่างประเทศ และรับฝากเงิน Renminbi ที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เงินกู้เพื่อการส่งออกและนำเข้า และเงินกู้เงินตราต่างประเทศ
- (2) หักบัญชีระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายการการค้าและมีใช้การค้า

- (3) การรับ-ส่งเงินจากชาวจีนโพ้นทะเล
- (4) การซื้อและขายเงินตราต่างประเทศ
- (5) การให้ข่าวสารสินเชื่อ ทรัสต์ และบริการให้คำปรึกษา

โครงสร้างของสำนักงานใหญ่ของธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นดังนี้

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีสำนักงานใหญ่ที่ปักกิ่งและสาขาในเมืองต่าง ๆ จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจต่างประเทศ ความสัมพันธ์ทางการค้าและการเงินของจีน ธนาคารนี้ได้จัดตั้งสาขาเพิ่มขึ้นทั้งภายในและต่างประเทศ ถึงสิ้นปี 1980 มีสาขา 114 สาขาในทุกเมืองใหญ่และเมืองท่าการค้าในจีน และ 207 สาขาในต่างประเทศ ซึ่งรวมถึง 196 สาขาในฮ่องกงและมาเก๊า 6 สาขาในสิงคโปร์ 3 สาขาในอังกฤษ 1 สาขาในสหรัฐอเมริกา และ 1 สาขาในลักเซมเบิร์ก นอกจากนี้ยังได้เปิดสำนักงานตัวแทนในโตเกียวและปารีส [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 364.]

1.3 ฝ่ายบริหารควบคุมการแลกเปลี่ยนโดยทั่วไปของรัฐ

ฝ่ายบริหารควบคุมการแลกเปลี่ยนโดยทั่วไปของรัฐ (State General Administration of Exchange Control) ถูกจัดตั้งขึ้นในเดือนมีนาคม 1979 โดยอนุมัติของสภาของรัฐ อยู่ภายใต้การ

บริหารโดยตรงของสภาของรัฐและการตรวจตราดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย และเป็นหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ควบคุมเงินตราต่างประเทศ

ฝ่ายบริหารนี้มีหน้าที่ออกกฤษฎีกาควบคุมเงินตราต่างประเทศ ทำหน้าที่ควบคุมเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศแต่เพียงผู้เดียว กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงิน Renminbi กับเงินตราต่างประเทศ ทำการตรวจสอบและตรวจตราทุกรายการของรายรับเป็นเงินตราต่างประเทศจากการค้าและมีใช้การค้า และทำการวางแผนและสมดุลรายได้และรายจ่ายที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

ฝ่ายบริหารนี้ตั้งอยู่ในกรุงปักกิ่ง และมีแผนกย่อย ๆ ในมณฑลส่วนใหญ่ เทศบาลมหานคร และเมืองทำการค้าที่สำคัญ ในที่ซึ่งไม่มีแผนกย่อยดังกล่าวการควบคุมเงินตราต่างประเทศอยู่กับสาขาท้องถิ่นของธนาคารแห่งประเทศไทย

1.4 ธนาคารเพื่อการเกษตรแห่งประเทศไทย

ธนาคารเพื่อการเกษตรแห่งประเทศไทย (Agricultural Bank of China) เป็นหน่วยงานพิเศษที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการด้านการเงินในเขตชนบท อยู่ภายใต้การควบคุมโดยตรงของสภาของรัฐหรือคณะรัฐมนตรี

ธนาคารเพื่อการเกษตรได้ถูกจัดตั้งขึ้นในเดือนมีนาคม 1955 ทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้คือ เพิ่มการออมและเงินฝากในชนบท ส่งเสริมและควบคุมดูแลการจัดตั้งสหกรณ์สินเชื่อในชนบท ดูแลและพิจารณาการให้สินเชื่อระยะสั้นและระยะยาวแก่เกษตรกรและสหกรณ์ผู้ผลิตรวมทั้งหน่วยงานเกษตรของรัฐ ควบคุมดูแลการจัดสรรและการใช้เงินทุนจากงบประมาณกลางในด้านการเกษตร

ธนาคารเพื่อการเกษตรมีหน่วยงาน 4 ระดับ คือ สำนักงานใหญ่ที่ปักกิ่ง สาขาในระดับเมืองหลวงของมณฑล สาขาในระดับจังหวัด และสาขาในระดับอำเภอ สำนักงานใหญ่ของธนาคารขึ้นอยู่กับ PBC ธนาคารนี้มีระบบบัญชีของตนเองเป็นอิสระ แต่ในด้านเงินสดควบคุมโดย PBC เงินทุนดำเนินการได้มาจากเงินออมและเงินฝากในเขตชนบท งบประมาณของรัฐบาล และเงินกู้จาก PBC ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่สุด เหตุผลในการจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรในปี 1955 มาจากการเร่งรัดเกี่ยวกับการรวมตัวในภาคเกษตร ในปลายปี 1955 มีการเคลื่อนไหวครั้งใหญ่เกี่ยวกับการตั้งสหกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งขณะนั้นมีอยู่ 3 รูปแบบคือ สหกรณ์สินเชื่อ สหกรณ์จัดซื้อและการตลาด และสหกรณ์ผู้ผลิต

สหกรณ์จัดซื้อและการตลาด เป็นสาขาการค้าของรัฐในระดับท้องถิ่น ขายสินค้า เพื่อการผลิตและบริโภคให้แก่ประชาชนในชนบท ขณะเดียวกันก็เป็นตัวแทนของรัฐในการรับซื้อ พืชผลการเกษตรจากชาวนา ในปี 1954 พืชผลการเกษตรที่สำคัญทุกชนิดต้องขายให้รัฐแต่ ผู้เดียวตามราคาที่กำหนด (unified purchase) เงินที่รัฐจ่ายผ่านสหกรณ์สู่มือเกษตรกรมีจำนวน มหาศาล รัฐต้องการดึงเงินส่วนหนึ่งออกจากรายจ่ายเพื่อการบริโภคด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ สินเชื่อ ประกอบกับในช่วงแผนห้าปีฉบับแรกซึ่งเน้นด้านอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมต้องการ สินค้าเกษตรเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานและอาหารสำหรับคนงานมากขึ้น ในปี 1953 รัฐบาลจึงใช้ วิธีผูกขาดการซื้อพืชผลเกษตรที่สำคัญ ๆ และในระยะยาวการเพิ่มผลผลิตการเกษตรเป็นสิ่ง จำเป็น แต่ในขณะนั้นรัฐบาลไม่สามารถจัดสรรงบประมาณมาให้สาขาการเกษตรได้มาก จึงหวังจะใช้สหกรณ์สินเชื่อและธนาคารเพื่อการเกษตรทำหน้าที่ระดมเงินออมในชนบท และนำ เงินออมนี้ไปลงทุนในภาคการเกษตรต่อไป ดังนั้นเหตุผลที่แท้จริงของการก่อตั้งธนาคารนี้ ก็เพื่อ เป็นเครื่องมือในการรวบรวมเงินออมจากภาคการเกษตร และใช้เงินนี้ไปในการพัฒนาการเกษตร เพื่อแบ่งเบาภาระจากงบประมาณของรัฐ [วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2525, หน้า 111–112]

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการรวมกลุ่มมากขึ้น ความสามารถในการแก้ปัญหาภายใน กลุ่มดีขึ้น ประกอบกับธนาคารดำเนินงานผิดพลาด อาทิ ปล่อยเงินกู้หละหลวม และเก็บหนี้สิน ได้ไม่ครบถ้วน รวมทั้งการจัดหาเงินกู้ให้แก่สหกรณ์สินเชื่อยังบกพร่อง ธนาคารจึงถูกยกเลิกไป ในเดือนเมษายน 1957 ด้วยเหตุผลว่าเป็นการยากที่จะแยกหน้าที่ของ PBC และธนาคารเพื่อการ เกษตรโดยเฉพาะในระดับต่ำกว่าอำเภอ และก่อให้เกิดการสับสนเปลือง เกิดปัญหาการประสานงาน และการติดต่อ จึงให้ยุบธนาคารโดยการที่ธุรกิจของธนาคารถูกรวมเข้าไปใน PBC แต่ก็ได้ถูก จัดตั้งขึ้นใหม่ในเดือนตุลาคม 1963 และถูกรวมกลับเข้าไปใหม่ใน PBC ในปี 1965 ธนาคารนี้ ได้ถูกจัดตั้งขึ้นใหม่ครั้งสุดท้ายโดยการตัดสินใจของสภาของรัฐในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 1979 ด้วยการคำนึงถึงการพัฒนางานด้านการเงินในชนบทและการทำให้การควบคุมเงินกองทุนที่ใช้ สำหรับการเกษตรมั่นคงขึ้น ธนาคารเพื่อการเกษตรแห่งประเทศไทยและสหกรณ์สินเชื่อในชนบท ต่าง ๆ ได้รวมกันเป็นระบบการเงินในชนบทโดยเฉพาะ [Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 364 – 365.]

ปัจจุบันงานหลักของธนาคารเพื่อการเกษตรแห่งประเทศไทย ก็คือ

- (1) จัดการรับฝากเงินของรัฐวิสาหกิจและวิสาหกิจรวมหมู่ และสถาบันต่าง ๆ ใน เขตชนบท และบัญชีเงินออมของพวกชาวนา
- (2) จัดการให้กู้ยืมแก่วิสาหกิจการเกษตรของรัฐ คอมมูนประชาชน สหกรณ์จัดซื้อ และการตลาด สมาคมการเกษตร—อุตสาหกรรม—การค้า และสมาชิกคอมมูน

(3) ตรวจสอบและจ่ายเงินที่จัดสรรไว้ของแผนการเงินเพื่อใช้ในชนบท (ยกเว้นเงินที่จัดสรรไว้เพื่อก่อสร้างทุนสำหรับการเกษตร อุตสาหกรรม การรักษาน้ำ และกิจการด้านอศุนิยม) กองทุนสำหรับแผนการค้าเพื่อจ่ายล่วงหน้าสำหรับใบสั่งซื้อ และเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาการเกษตรซึ่งถูกจัดรวบรวมโดยแผนต่าง ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตร

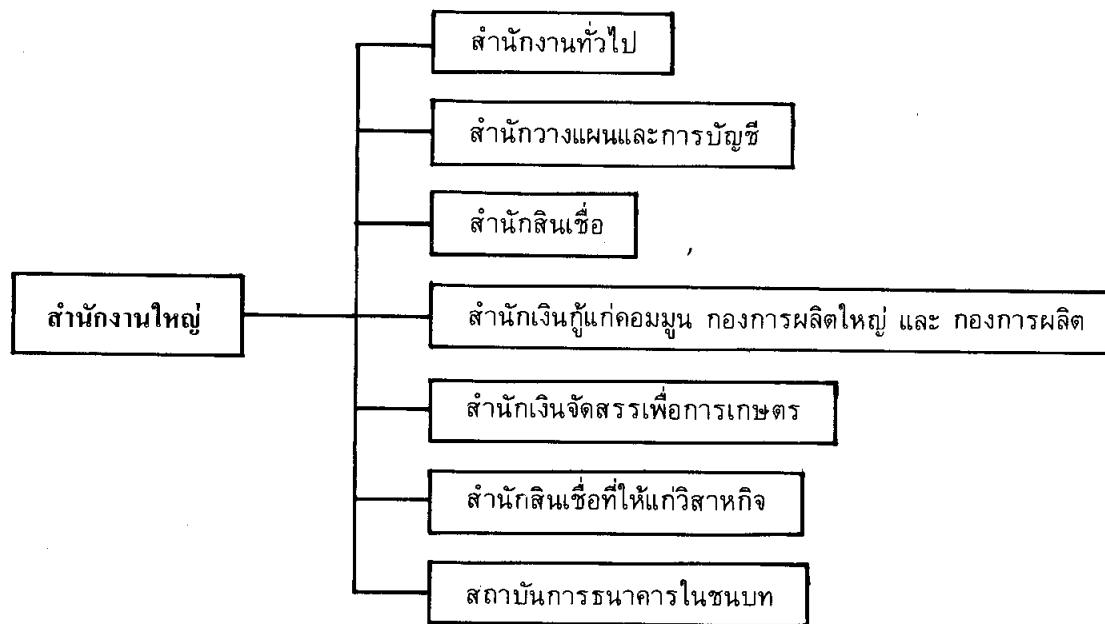
(4) ทำการควบคุมเงินสด และจัดการโอนหรือหักบัญชีในเขตชนบท

(5) ทำหน้าที่ผู้นำเหนือสหกรณ์สินเชื่อในชนบท

(6) ชี้นำพนักงานบัญชีในหน่วยการทำบัญชีพื้นฐานของคอมมูนประชาชน และช่วยเหลือคอมมูน กองการผลิตใหญ่ และกองการผลิตในการจัดการและการใช้เงินกองทุนให้เหมาะสม

ธนาคารเพื่อการเกษตรนี้มีโครงสร้างหลายระดับ มีสำนักงานใหญ่ในระดับชาติ อยู่ที่กรุงปักกิ่ง อยู่ภายใต้การบริหารโดยตรงของสภาของรัฐ และการตรวจตราดูแลของ PBC

โครงสร้างของธนาคารเพื่อการเกษตรแห่งประเทศไทย เป็นดังนี้

ธนาคารเพื่อการเกษตรแห่งประเทศไทยมีสาขาอยู่ในมณฑล เทศบาลมหานคร และภูมิภาคปกครองตนเอง สาขาย่อยส่วนกลางในจังหวัด สาขาย่อยในอำเภอ และสำนักงานธุรกิจในระดับต่ำกว่าอำเภอ สหกรณ์สินเชื่อในชนบทและสถาบันบริการสินเชื่อซึ่งจัดตั้งขึ้นในกองการผลิตใหญ่ทั้งหมดอยู่ภายใต้การนำของธนาคารเพื่อการเกษตรแห่งประเทศไทย

1.5 สหกรณ์สินเชื่อในชนบท

สหกรณ์สินเชื่อในชนบท (Rural Credit Cooperatives) ได้พัฒนาขึ้นมาในช่วงของการรวมกลุ่มทางการเกษตรในช่วง 1950–1957 หลังปี 1957 เมื่อมีการจัดตั้งคอมมูน มีการจัดตั้งแผนกสินเชื่อของคอมมูนขึ้นมา สหกรณ์สินเชื่อจึงกลายเป็นสาขาของแผนกสินเชื่อในระดับย่อยลงไป

สหกรณ์สินเชื่อในชนบทถือว่าเป็นสถาบันการธนาคารที่เป็นกรรมสิทธิ์ร่วมหมู่ในเขตชนบท สหกรณ์ดังกล่าวนี้ถูกจัดองค์การภายใต้การนำของธนาคารเพื่อการเกษตร ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของคอมมูนประชาชน โดยที่หุ้น ทรัพย์สิน และการสะสมสาธารณะเป็นของส่วนรวม สหกรณ์มีอิสระในการทำบัญชีธุรกิจและมีความรับผิดชอบแต่ผู้เดียวในผลกำไรและการขาดทุนของตน สหกรณ์ได้รับการจ่ายค่านายหน้าจากธนาคารสำหรับธุรกิจที่ได้รับมอบหมายให้กระทำ

งานหลักของสหกรณ์สินเชื่อในชนบท ได้แก่

- (1) รวบรวมเงินกองทุนที่ปล่อยทิ้งไว้ในเขตชนบท รับฝากเงินและจัดหาเงินกู้ให้
- (2) จัดการโอนเงินหรือหักบัญชี และทำการควบคุมเงินสดในเขตชนบท
- (3) ชี้แนะพนักงานบัญชีในคอมมูน กองการผลิตใหญ่และกองการผลิต และช่วยเหลือรวบรวมเหล่านี้ในการจัดการและใช้เงินกองทุนของตนให้เหมาะสม
- (4) ช่วยเหลือสมาชิกคอมมูนเมื่อประสบความยุ่งยากทางการเงินในการผลิตเสริมหรือในชีวิตประจำวันเพื่อสกัดกั้นการขาดดุลงบประมาณ

1.6 ธนาคารเพื่อการก่อสร้างแห่งประชาชนจีน

ธนาคารเพื่อการก่อสร้างแห่งประชาชนจีน (People's Construction Bank of China) จัดตั้งขึ้นในเดือนตุลาคม 1954 เป็นธนาคารพิเศษที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดการเงินกองทุนที่รัฐจัดสรรสำหรับการก่อสร้างทุน อยู่ภายใต้การบริหารโดยตรงของสภาของรัฐ และงานหลักก็คือ

- (1) ให้เงินกู้เพื่อการก่อสร้างทุนแก่วิศวกรในอุตสาหกรรม การขนส่งและการคมนาคม การเกษตร ป่าไม้ การบำรุงรักษาน้ำและอุปทานพลังงาน การพาณิชย์ การท่องเที่ยวและสาขาวัฒนธรรม ซึ่งมีอิสระในการทำบัญชีธุรกิจ มีรายได้ทางธุรกิจและสามารถจ่ายคืนเงินกู้ การกู้ยืมในลักษณะนี้ได้ถูกทดลองใช้ในครึ่งหลังของปี 1979 ในบางแห่ง และได้ถูกขยายไปทั่วประเทศในปี 1981 เพื่อแทนที่การใช้เงินกองทุนของรัฐที่ไม่ต้องจ่ายชดเชย

(2) ทำการจ่ายเงินที่จัดสรรไว้เพื่อการก่อสร้างทุนสำหรับการบริหาร การศึกษา การสาธารณสุข การป้องกันประเทศ และหน่วยวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งไม่มีความสามารถที่จะจ่ายเงิน

(3) จัดหาเงินกู้ให้สำหรับความร่วมมือทางเศรษฐกิจทุกชนิดระหว่างวิสาหกิจภายในประเทศและกิจการธุรกิจโพ้นทะเล

(4) จัดการหักบัญชีในโครงการวิศวกรรม

(5) จัดการงบประมาณของรัฐและบัญชีขั้นสุดท้ายที่เกี่ยวกับการก่อสร้างทุน

ธนาคารเพื่อการก่อสร้างแห่งชาติมีสาขาอยู่ในทุกมณฑล เทศบาลมหานคร และภูมิภาคปกครองตนเอง และสาขาย่อยหรือสำนักงานธุรกิจในที่ต่าง ๆ ซึ่งมีการกระจุกตัวของการก่อสร้างทุนหรือโครงการสำคัญ ๆ เช่นเดียวกับในจังหวัด เมือง และอำเภอต่าง ๆ สำนักงานใหญ่ซึ่งอยู่ในกรุงปักกิ่ง อยู่ภายใต้การบริหารงานของกระทรวงการคลังและคณะกรรมการการก่อสร้างทุนของรัฐ (State Capital Construction Commission)

1.7 บริษัทประกันภัยแห่งประชาชนจีน

บริษัทประกันภัยแห่งประชาชนจีน (People's Insurance Company of China) เป็นบริษัทพิเศษทำหน้าที่จัดการในเรื่องการประกันภัย และการประกันภัยต่อทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ จัดตั้งขึ้นในเดือนตุลาคม 1949 สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงปักกิ่ง ธุรกิจภายในประเทศของบริษัทได้ถูกยกเลิกไปในปี 1958 และได้ถูกรื้อฟื้นกลับคืนมาใหม่ในเดือนเมษายน 1979 [Hu Genggang and Others, 1984, p. 368.]

ปัจจุบันการประกันทรัพย์สินสำหรับวิสาหกิจได้ถูกฟื้นฟูขึ้นใหม่ในทุกเมือง และอำเภอขนาดใหญ่และขนาดกลาง ซึ่งมีการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมและการค้า การประกันภัยสำหรับการขนส่งสินค้า ทรัพย์สินของครอบครัว รถยนต์ และการประกันตัวเรือ ถูกรับประกันในที่ต่าง ๆ เช่นกัน

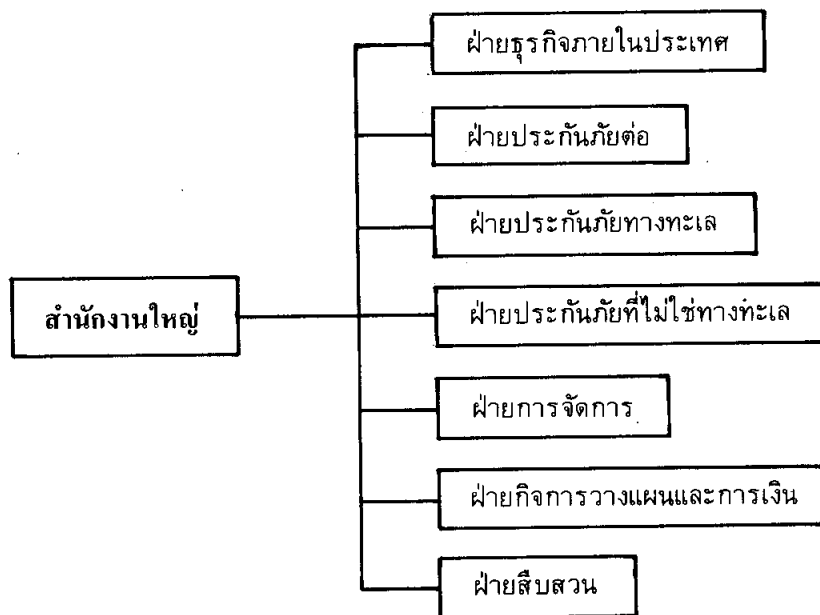
ในการประกันภัยระหว่างประเทศ ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ได้ถูกรวมเข้าไว้เพื่อสนองความต้องการของธุรกิจการนำเข้าและส่งออก รวมทั้งรูปแบบอื่น ๆ ของการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจกับประเทศต่าง ๆ การประกันภัยระหว่างประเทศที่สำคัญรวมถึงการประกันภัยสำหรับการขนส่งสินค้าที่นำเข้าและส่งออก การประกันเรือเดินสมุทร การประกันเครื่องบินในเส้นทางระหว่างประเทศ การประกันภัยต่อระหว่างประเทศ ความเสียหายที่เกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องกับการนำเข้าโรงงานสำเร็จรูป วิสาหกิจร่วมหุ้นการค้าแบบแบ่งผลผลิตและ assem-

bling การประกันความเสี่ยงทั้งมวลในการก่อสร้าง การประกันทรัพย์สิน และการประกันความเสียหายของเครื่องจักร

สำนักงานใหญ่ของบริษัทประกันภัยแห่งประชาชนจีนอยู่ภายใต้การบริหารของสำนักงานใหญ่ของ PBC มีสาขาอยู่ในเมืองท่าการค้าที่สำคัญและในที่ต่าง ๆ ซึ่งมีสาขาของ PBC ณ ระดับมณฑล เขตเทศบาลนคร และภูมิภาคปกครองตนเอง ต่ำลงไปจากสาขา ก็มีสาขาย่อยและสำนักงานธุรกิจ

ถึงสิ้นปี 1980 บริษัทประกันภัยแห่งประชาชนจีน ได้เชื่อมโยงโดยตรงหรือโดยอ้อมกับบริษัทประกันภัยหรือบริษัทประกันภัยต่อกว่า 960 แห่ง ในกว่า 120 ประเทศและภูมิภาค นอกจากนี้ยังได้คำนวณการประกันภัยต่อของภูมิภาค และได้เข้าร่วมกับบริษัทประกันภัยต่อแห่งเอเชีย (Asian Reinsurance Corporation) ในปี 1979

แผนภูมิ โครงสร้างการจัดองค์การของบริษัทประกันภัยแห่งประชาชนจีน

1.8 บรรษัททรัสต์และการลงทุนระหว่างประเทศของจีน

บรรษัททรัสต์และการลงทุนระหว่างประเทศของจีน (China International Trust and Investment Corporation) จัดตั้งขึ้นในกรุงปักกิ่ง เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 1979 เป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้การบริหารโดยตรงของสภาของรัฐ สมาชิก 44 คนของคณะกรรมการอำนวยการประกอบด้วยนักเศรษฐศาสตร์ ผู้ที่รับผิดชอบในการนำเข้าของมณฑลและเทศบาลมหานคร อดีตนัก-

อุตสาหกรรมและนักธุรกิจ รวมทั้งนักอุตสาหกรรม นักธุรกิจและผู้ที่รักชาติในฮ่องกงและมาเก๊า งานหลักได้แก่ การขึ้นนำ การดูดซับและใช้เงินกองทุนของชาวจีนโพ้นทะเล เพื่อนร่วมชาติชาว ฮ่องกงและมาเก๊า และเงินลงทุนระยะยาวของต่างชาติในจีน การจัดองค์การของธุรกิจร่วมทุน หรือการผลิตร่วม การทำธุรกิจการให้เช่า และการทำการลงทุนด้วยเงินทุนต่างประเทศที่ได้มา บริษัทนี้ดำเนินงานภายใต้กฎหมายวิสาหกิจร่วมลงทุนจีน-ต่างชาติ และกฎหมาย กฤษฎีกา และข้อบังคับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน

ในช่วง 1 ปีภายหลังการก่อตั้ง บริษัทได้รับรองบุคคลกว่า 6,000 คน จาก 39 ประเทศและภูมิภาค เพื่อการเจรจาทางธุรกิจหรือการสถาปนาความสัมพันธ์และการทำสัญญา นอกจากนี้บริษัทยังได้เจรจาธุรกิจกับแผนกและวิสาหกิจต่าง ๆ ของจีนกว่า 3,000 แห่ง ถึงปี 1980 บริษัทได้ทำสัญญากับบริษัทต่างชาติกว่า 100 รายการ ซึ่งได้ลงนามในสัญญา 10 ฉบับ และข้อตกลงหรือ letters of intent กว่า 60 ฉบับ [Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 370–371.]

บริษัททำหน้าที่ในนามของ 12 มณฑล เทศบาลมหานคร และแผนกอุตสาหกรรม ต่าง ๆ ในจีน ในการเจรจากับบริษัทต่างชาติที่ทำธุรกิจเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังได้ทำสัญญา อย่างกว้างขวางกับธนาคารและสถาบันการธนาคารของต่างชาติ ลงนามในข้อตกลง 12 ฉบับ ว่าด้วยความร่วมมือทางธุรกิจ และได้สร้างความเชื่อมโยงทางธุรกิจกับสถาบันดังกล่าว บางสถาบันได้เริ่มทำการให้กู้ยืมเงิน และบางสถาบันได้จัดการในด้านสินเชื่อ ธุรกิจต่างชาติบางแห่ง ได้แสดงความปรารถนาที่จะให้เงินกู้ระยะปานกลางและระยะยาวแก่บริษัท บริษัทประกันภัย ต่างชาติจำนวนหนึ่งได้รับการขอร้องให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของบริษัทในการออกพันธบัตร ในต่างประเทศ

2. สินเชื่อธนาคาร

2.1 หลักการพื้นฐานของสินเชื่อธนาคารในจีน

หลักการพื้นฐานของสินเชื่อธนาคารในประเทศจีน ประกอบด้วยหลักการดังต่อไปนี้คือ

(1) รายรับและรายจ่ายสินเชื่อ จำต้องประสานกับงบประมาณของรัฐ และอุปทาน และอุปสงค์ของสินค้าเพื่อที่จะบรรลุความสมดุลทั้งหมด

แผนสินเชื่อทั้งหมดของธนาคารของรัฐ เป็นส่วนประกอบของแผนเศรษฐกิจ ของชาติ ซึ่งถูกกำหนดเพื่อสนองความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติตามแผนและ เหมาะสม ในการขยายเงินกู้ธนาคารจำต้องดำเนินตามแผนสินเชื่อซึ่งถูกกำหนดโดยรัฐอย่าง เข้มงวด และไม่อนุญาตให้มีจำนวนมากเกินนั้นจนกว่าจะได้รับอนุญาตก่อน

(2) กองทุนสินเชื่อและกองทุนการเงิน จำต้องถูกจัดการและถูกใช้แยกจากกัน และไม่อนุญาตให้เบี่ยงเบน

ภายใต้ระบบสังคมนิยมในจีน แผนการเงินของรัฐและธนาคารเป็น 2 ช่องทางที่ต่างกันซึ่งการจัดการและการจัดสรรเงินกองทุนของรัฐกระทำผ่าน กองทุนการเงินและกองทุนสินเชื่อจำต้องไม่สับสนหรือถูกเบี่ยงเบนซึ่งกันและกัน กองทุนการเงินถูกใช้ในการกระจายใหม่ซึ่งรายได้ประชาชาติภายหลังการกระจายขั้นต้น ส่วนกองทุนสินเชื่อเป็นรูปแบบของการปรับเปลี่ยนที่อยู่บนฐานของการกระจายขั้นต้นและการกระจายใหม่ของรายได้ประชาชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้กองทุนที่มีอยู่เต็มที่ที่สุดเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

(3) การจัดการในเรื่องสินเชื่อทั้งหมดจำต้องถูกจัดการโดยธนาคาร

เศรษฐกิจสังคมนิยมเป็นเศรษฐกิจที่มีการวางแผน ซึ่งการให้สินเชื่อถูกดำเนินการภายใต้การวางแผนที่เป็นอันเดียวกัน แผนสินเชื่อของชาติไม่สามารถบรรลุผลได้เว้นแต่การปฏิบัติด้านสินเชื่อทั้งหมดถูกกระจุกตัวในธนาคาร ในแนวทางนี้แสดงถึงความแตกต่างขั้นพื้นฐานระหว่างสินเชื่อในระบบสังคมนิยมกับสินเชื่อในระบบทุนนิยม

ตามนโยบายและกฎของรัฐ ไม่มีหน่วยงานใดนอกจากธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้จัดการในเรื่องการให้สินเชื่อโดยไม่ได้รับอำนาจจากสภาของรัฐเสียก่อน เงินสดก้อนใดก็ตามในหน่วยงานต่าง ๆ ที่มากเกินไปกว่าจำนวนที่ได้กำหนดไว้ จำต้องฝากไว้ในธนาคาร และการซื้อขายที่เกี่ยวข้องกับจำนวนที่มากกว่าเงินสดก้อนที่กำหนดไว้แล้วนั้น จำต้องถูกจ่ายให้ผ่านการโอนบัญชีธนาคาร อันนี้เป็นมาตรการที่สำคัญที่รัฐสังคมนิยมใช้เพื่อตรวจตรากิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งหมด และใช้กองทุนที่ปล่อยทิ้งไว้ (idle funds) นี้ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

(4) สินเชื่อธนาคารหรือทุนดำเนินงานของวิสาหกิจ ไม่อาจถูกใช้เพื่อการก่อสร้างทุนที่นอกเหนือแผนของรัฐ

2.2 เงินกู้

2.2.1 ประเภทของเงินกู้และเงื่อนไขสำหรับการกู้ : ระบบสินเชื่อในประเทศจีนกระทำโดยผ่านทางธนาคารทั้งสิ้น ระบบสินเชื่อทางการค้าอื่น ๆ ได้ถูกยกเลิกไปหมดสิ้น เงินกู้ทั้งหลายจะต้องจัดการให้เป็นไปตามแผนการที่วางไว้ เป็นเวลาหลายปีที่กองทุนของธนาคารของรัฐถูกใช้ส่วนใหญ่ใน 3 กรณี คือ (1) เงินกู้เพื่ออุตสาหกรรม (2) เงินกู้เพื่อการค้า และ (3) เงินกู้เพื่อการเกษตร มาจนถึงปี 1979 ส่วนใหญ่ของทุนดำเนินงานของวิสาหกิจทางเศรษฐกิจถูกชดเชยโดยสินเชื่อธนาคาร :- 35% ในอุตสาหกรรม 60% ในการจัดหาและการตลาดของอุปทาน 78% ในการค้าภายในประเทศ และ 90% ในการค้าต่างประเทศ เงินส่วนหนึ่งซึ่งถูกใช้

ซื้อเครื่องมือการผลิตในคอมมูนชนบท กองการผลิตใหญ่และกองการผลิต ยังได้มาจากเงินกู้ที่ถูกจัดทำให้โดยธนาคารหรือสหกรณ์สินเชื่อในชนบท [Hu Gengkang. 1984, p. 373.]

วิสาหกิจอุตสาหกรรมและการค้าในเงินจำต้องบรรลุนั่นต่อไปนี้ก่อนที่จะได้รับเงินกู้ คือ

- (1) การได้รับอนุมัติโดยรัฐและการเป็นเจ้าของเอกสารอนุญาตตามกฎหมาย
- (2) การมีสถานภาพเป็นหน่วยที่ทำบัญชีธุรกิจอิสระ และ
- (3) การเป็นเจ้าของจำนวนทุนดำเนินการซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมาย

ทั้งเงินกู้เพื่อการเกษตร และเงินกู้เพื่ออุตสาหกรรมและการค้า เป็นเงินกู้ในรูปสินเชื่อ (credit loans) ซึ่งถูกกำหนดโดยรัฐ และธนาคารอาจขยายสินเชื่อเพื่อการเกษตรส่วนใหญ่ให้แก่หน่วยต่าง ๆ ต่อไปนี้

- หน่วยการเกษตรที่เป็นของรัฐ รวมถึงฟาร์ม และฟาร์มปศุสัตว์
- กองการผลิตหรือกองการผลิตใหญ่ของคอมมูนประชาชนในชนบท
- วิสาหกิจซึ่งถูกดำเนินการโดยคอมมูนประชาชนในชนบท และวิสาหกิจซึ่งทำบัญชีธุรกิจอิสระ
- สหกรณ์สินเชื่อในชนบท

ธนาคารจะไม่ให้เงินกู้แก่สมาชิกคอมมูนแต่ละคน เงินกู้จำนวนน้อยที่สมาชิกคอมมูนแต่ละคนต้องการสำหรับการผลิตเสริม หรือการใช้จ่ายดำรงชีพอาจถูกจัดทำให้โดยสหกรณ์สินเชื่อในชนบท เงินกู้เพื่อการเกษตรได้ถูกขยายออกไปในปี 1980 เป็นทั้งหมด 31 พันล้านหยวน หรือเพิ่มจากปีก่อนถึง 59.6% เงินกู้นี้มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการผลิตการเกษตร และการผลิตเสริม

2.2.2 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ : ภายใต้ระบบสังคมนิยม อัตราดอกเบี้ยถูกกำหนดโดยรัฐในแนวทางที่ได้วางแผนไว้ และจะไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามเงินทุนสินเชื่อ (credit capital) ที่จะหามาให้ได้ ดังเช่นที่เป็นอยู่ในสังคมนิยม ในช่วง 30 ปีหรือกว่านั้นตั้งแต่ปี 1949 จีนได้ลดอัตราดอกเบี้ยหลายครั้ง อัตราดอกเบี้ยปัจจุบันสำหรับเงินกู้มีจำนวนเพียง 2–3% ของอัตราในปี 1949 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ใช้กับวิสาหกิจการค้าที่เป็นของรัฐ : 8.28% ระหว่างสิงหาคม 1953–กันยายน 1955 7.2% ระหว่างตุลาคม 1955–ตุลาคม 1971 และ 5.04% ระหว่าง 1971–1980 ประเภทของอัตราดอกเบี้ยได้ถูกลดลงเช่นกัน จาก 12 ในปี 1952 เป็น 3 ประเภทใน 1979 อัตราดอกเบี้ยปัจจุบันเป็นดังนี้

ตาราง 1 ประเภทของเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยในจีน

ประเภทของเงินกู้	อัตราดอกเบี้ย รายเดือน (%)	อัตราดอกเบี้ย รายปี (%)
เงินกู้ทุนดำเนินงานที่ให้แก่รัฐวิสาหกิจในอุตสาหกรรม (รวมทั้งการจัดหาและการตลาดของอุปทานต่าง ๆ), การค้า, อุปทานและการตลาดและการค้าต่างประเทศ และแก่หน่วยเศรษฐกิจที่เป็นกรรมสิทธิ์ร่วมหมู่ในเขตในเมือง	0.6	7.2
เงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลางแก่วิสาหกิจข้างบนนี้ เพื่อซื้อเครื่องมือและเครื่องยนต์ที่ยกเครื่องใหม่ที่สำคัญ		
น้อยกว่า 1 ปี	0.42	5.04
1-3 ปี	0.48	5.76
3-5 ปี	0.54	6.48
เงินกู้ที่ให้แก่ภาครัฐและคอมมูนชนบท, กองการผลิตใหญ่และกองการผลิต สำหรับต้นทุนการผลิต และเงินกู้แก่วิสาหกิจของคอมมูน กองการผลิตใหญ่ และกองการผลิต สำหรับต้นทุนการผลิตในการปลูกพืชผล การเลี้ยงเปิดไก่ และการเพาะพันธุ์ปลา	0.48	5.76
เงินกู้ที่ให้แก่ภาครัฐเพื่อซื้อเครื่องมือ	0.42	5.04
เงินกู้ที่ให้แก่คอมมูน กองการผลิตใหญ่ และกองการผลิตเพื่อซื้อเครื่องมือ และเงินกู้ที่ให้แก่วิสาหกิจของคอมมูน กองการผลิตใหญ่ และกองการผลิตเพื่อซื้อเครื่องมือ สำหรับการปลูกพืชผล การเลี้ยงเปิดไก่ และการเพาะพันธุ์ปลา	0.36	4.32
เงินกู้สำหรับเครื่องจักรการเกษตรพิเศษ	0.36	4.32
เงินกู้สำหรับการจ่ายล่วงหน้าในผลผลิตจากฟาร์มและผลผลิตเสริม	0.48	5.76
เงินกู้ที่ให้แก่สมาชิกคอมมูนรายบุคคล	0.48-0.60	5.76-7.2

ที่มา : Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 374-375.

2.3 เงินฝาก

เงินฝากในธนาคารของจีนแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ เงินฝากของรัฐ และเงินฝากของเอกชน จำนวนร้อยละของเงินฝากประเภทต่าง ๆ ในธนาคารในปี 1980 ปรากฏดังตารางต่อไป

ตาราง 2 ประเภทของเงินฝากธนาคารและสัดส่วน, 1980

ประเภทของเงินฝาก	ร้อยละ
เงินฝากวิสาหกิจ	9.77
เงินฝากวิสาหกิจ	34.56
เงินฝากในชนบท	14.47
เงินฝากของสถาบัน	24.19
เงินฝากออมทรัพย์ในเมือง	17.01

ที่มา : Hu Gengkang and Others, 1984, p. 376.

2.3.1 เงินฝากของสถาบัน : ตาม “มาตรการควบคุมเงินสด” (the “Measures of Cash Control”) ซึ่งประกาศใช้โดยรัฐ กำหนดให้วิสาหกิจของรัฐ สถาบันต่าง ๆ หน่วยงานของรัฐบาล องค์การสาธารณะ หน่วยงานต่าง ๆ ของกองทัพ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานเศรษฐกิจรวมหมู่ทั้งหลาย ต้องฝากเงินสดทั้งหมดของตนที่นอกเหนือจำนวนที่กำหนดให้ไว้กับธนาคาร ธนาคารจะจ่ายดอกเบี้ยให้สำหรับเงินฝากของวิสาหกิจและองค์การเศรษฐกิจอื่น ๆ แต่จะไม่จ่ายดอกเบี้ยให้สำหรับเงินฝากกระแสรายวันของหน่วยงานและสถาบันของรัฐบาล องค์การสาธารณะ และกองทัพ ยกเว้นเงินฝากประจำของหน่วยงานดังกล่าวธนาคารจะจ่ายดอกเบี้ยให้ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากปัจจุบัน ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 อัตราดอกเบี้ยธนาคารสำหรับเงินฝากของวิสาหกิจ สถาบัน หน่วยงานของรัฐบาล และองค์การสาธารณะ

ประเภทของเงินฝาก	อัตราดอกเบี้ยรายเดือน (%)	อัตราดอกเบี้ยรายปี (%)
เงินฝากกระแสรายวันของรัฐวิสาหกิจในอุตสาหกรรม การค้าและการเกษตร วิสาหกิจรวมหมู่ และคอมมูน กองการผลิตใหญ่ และกองการผลิต (รวมทั้งเงินฝากของวิสาหกิจในฐานะผู้ฝากแยกและเงินฝากของแผนกต่าง ๆ ของการจัดการวิสาหกิจ)	0.15	1.80
เงินฝากประจำของวิสาหกิจ สถาบัน หน่วยงานของรัฐบาล และองค์การสาธารณะ		
1 ปี	0.30	3.60
2 ปี	0.36	4.32
3 ปี	0.42	5.04

ที่มา : Hu Gengkang and Others, 1984, p. 377.

2.3.2 บัญชีออมทรัพย์ส่วนบุคคล : เงินฝากส่วนบุคคลมี 2 ชนิด คือ เงินฝากออมทรัพย์ของบุคคลในเมืองและในชนบท และเงินฝากที่เป็นเงิน RMB ของชาวจีนโพ้นทะเล บัญชีเงินฝากของเอกชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นหลังจากสถาปนาประเทศเป็นสาธารณรัฐประชาชน ตั้งแต่ปี 1949 เงินฝากออมทรัพย์ทั้งหมดในนครและเมืองต่าง ๆ มีจำนวน 10.07 ล้านหยวนที่เป็นเงิน RMB ปัจจุบัน ถึงสิ้นปี 1952 เงินฝากออมทรัพย์ทั้งหมดเป็นจำนวนมากกว่า 80 เท่าของจำนวนในปี 1949 สิ้นปี 1957 ได้เพิ่มขึ้น 4.24 เท่า แต่หลังปี 1957 บริการนี้ถูกกระทบจากอิทธิพลของแนวโน้มหักรุนแรงฝ่ายซ้ายและการทำลายในสมัย “ปฏิวัติวัฒนธรรม” อัตราดอกเบี้ยเงินฝากถูกปรับหลายครั้ง และการปรับตัวแต่ละครั้งได้ลดประเภทและชนิดของเงินฝากรวมทั้งอัตราดอกเบี้ยด้วย

ในปี 1978 จำนวนเงินฝากเพิ่มสูงที่สุดสำหรับในเมืองเพิ่มขึ้น 14.7% ขณะที่ในชนบทเพิ่มขึ้น 19.8% ในเขตชุมชนมีสาขาธนาคารกว่า 5,000 แห่งรับฝากเงินออมทรัพย์ ในขณะที่เขตชนบทมีบัญชีเงินฝากประเภทสินเชื่อสหกรณ์ซึ่งมีจำนวนประมาณกว่า 50,000 แห่ง เงินฝากเหล่านี้เป็นแหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญ และมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาเศรษฐกิจ มีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่ถูกถอนออกไป [ซี เหวิน, 2527, หน้า 171–172]

จนกระทั่งปี 1979 ที่อัตราดอกเบี้ยได้มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นเครื่องคั่งง้างทางเศรษฐกิจที่จะรวมกองเงินทุนที่ปล่อยทิ้งไว้เฉย ๆ หลังจากนั้นประเภทและชนิดของเงินฝากได้ถูกเพิ่มขึ้น และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากทั้งกระแสรายวันและประจำได้เพิ่มขึ้น 3 ครั้งด้วยกันคือ ในวันที่ 1 เมษายน 1979, 1 กรกฎาคม 1980 และ 1 เมษายน 1982 การเพิ่มขึ้นนี้ได้กระตุ้นบริการด้านเงินฝากให้ก้าวหน้าขึ้น ถึงสิ้นปี 1980 เงินฝากออมทรัพย์ในเมืองมีจำนวนทั้งสิ้น 28.2 พันล้านหยวน เพิ่มขึ้นสุทธิมากกว่าปี 1979 ถึง 8.007 พันล้าน หรือมากกว่าในปี 1952 ถึง 32.8 เท่า จำนวนผู้ฝากเงินได้เพิ่มขึ้น 18 เท่า บัญชีออมทรัพย์ของสมาชิกคอมมูนในชนบทมีทั้งหมด 11.703 พันล้านหยวน เพิ่มขึ้นสุทธิมากกว่าปีก่อน 3.86 พันล้านหยวน หรือมากกว่าในปี 1953 ถึง 1,170 เท่า ประชากรในเมืองมีเงินฝากออมทรัพย์ต่อหัว 139 หยวน ในปี 1980 และจำนวนผู้ฝากเงินในจีนได้เพิ่มขึ้นมากกว่า 10 เท่าในช่วง 30 ปี จนสูงถึง 180 ล้านคน [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 378.]

สัดส่วนของเงินฝากประจำในบรรดาบัญชีออมทรัพย์ทั้งหมดได้เพิ่มขึ้นทุกปี และสูงขึ้นถึง 81% ในปี 1980 ในจำนวนนี้ 40% เป็นเงินฝาก 3–5 ปี เงินฝากออมทรัพย์ในเมืองในเขตของชนกลุ่มน้อยได้เพิ่มขึ้นเร็ว หรือแม้กระทั่งเร็วกว่าในเขตอื่น ๆ

ตาราง 4 อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก (ใช้ในวันที่ 1 เมษายน 1982)

ประเภทของเงินฝาก		อัตราดอกเบี้ยรายเดือน (%)	อัตราดอกเบี้ยรายปี (%)
บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ส่วนบุคคลในเมืองและในชนบท	เงินฝากออมทรัพย์เพื่อเรียกเงินฝากออมทรัพย์ประจำสำหรับ	0.24	2.88
	1/2 ปี	0.36	4.32
	1 ปี	0.48	5.76
	3 ปี	0.57	6.84
	5 ปี	0.66	7.92
	8 ปี	0.75	9.00
	1 ปี (ฝากเป็นงวด)	0.39	4.68
	3 ปี (ฝากเป็นงวด)	0.51	6.12
	5 ปี (ฝากเป็นงวด)	0.60	7.20
	เงินฝากของชาวจีนโพ้นทะเลเป็นเงิน RMB	เงินฝากประจำสำหรับ	
1 ปี		0.54	6.48
3 ปี		0.60	7.20
	5 ปี	0.69	8.28

ที่มา : Hu Gengkang and Others, 1984, p. 379.

3. การพัฒนาระบบเงินตรา

3.1 การออกเงินเหรินหมินปี้อย่างเป็นทางการ — ระบบเงินตราที่เป็นระบบเดียวกัน

เงินตราของจีนเรียกว่าเหรินหมินปี้ (Renminbi — เงินของประชาชน) เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ห้ามนำออกนอกประเทศ

เงินตราของชาติชนิดใหม่นี้ได้ถูกนำออกใช้ในวันที่ 1 ธันวาคม 1948 โดยธนาคาร PBC ซึ่งได้เริ่มดำเนินการในวันเดียวกัน ก่อนหน้านั้นในระหว่าง 1928—1948 เขตปลดปล่อยที่คอมมิวนิสต์ยึดครองอยู่ต่างก็พิมพ์ธนบัตรออกใช้ในเขตของตน แต่เมื่อจัดตั้ง PBC แล้ว PBC ได้รับหน้าที่เป็นผู้พิมพ์ธนบัตรออกใช้เพียงแห่งเดียว และเงินเหรินหมินปี้ชนิดใหม่ก็ได้ถูกพิมพ์ออกมาใช้ สำหรับธนบัตรแบบเก่าที่ใช้อยู่ในเขตปลดปล่อยรวมทั้งธนบัตรที่รัฐบาลชาตินิยมหรือก๊กมินตั๋งพิมพ์ออกใช้ รัฐได้ค่อย ๆ ใถ่ถอนคืนโดยการรับแลกกับเงินเหรินหมินปี้ตามอัตราที่กำหนด เช่น กำหนดให้เงิน 100,000 หยวนทองของรัฐบาลก๊กมินตั๋ง แลกได้ 1 หยวนใหม่ สำหรับ

เงินเหรินหมินปี้ที่นำออกใช้ครั้งแรกมี 6 ชนิด ตามราคาคือ 1, 5, 10, 20, 50 และ 100 หยวน ต่อมาเพิ่มอีก 4 ชนิดราคาคือ 500, 1,000, 10,000 และ 500,000 หยวน [วันรักษ์ มิ่งมณีนาทิน, 2525, หน้า 116]

ต้นปี 1955 ได้มีการปฏิรูปเงินตรา สภาของรัฐได้ตัดสินใจออกเงินเหรินหมินปี้ใหม่ เริ่มในวันที่ 1 มีนาคม และได้ไถ่ถอนเงินเหรินหมินปี้เก่าเพื่อที่จะปรับปรุงและรวมเป็นระบบการเงินใหม่ การปฏิรูปนี้กระทำบนฐานของความสมดุลระหว่างรายรับและรายจ่ายตามงบประมาณกับความมีเสถียรภาพพื้นฐานในมูลค่าของเงินตราและราคา เงินตราใหม่มี 5 ชนิดราคา คือ 1, 2, 3, 5 และ 10 หยวน (ธนบัตร 3 หยวนต่อมาถูกไถ่ถอน) หน่วยเงินย่อยคือ 1, 2 และ 5 เจี้ยว และ 1, 2 และ 5 เฟิน ธนบัตรทั้งหมดถูกพิมพ์ออกมาใน 4 ภาษาคือ ฮั่น ทิเบต มองโกเลีย และ Uygur และภาษาจวงได้ถูกรวมเข้ามาในภายหลัง อัตราส่วนระหว่างเงินเหรินหมินปี้ใหม่และเงินเก่า คือ 1 : 10,000 หยวน เงินตราใหม่จัดพิมพ์ขึ้นในสีที่สว่างและง่ายกว่าในการจำ ใช้ และนับ

วันที่ 1 ธันวาคม 1957 PBC ได้ออกเงินเหรียญราคา 1, 2 และ 5 เฟิน และเริ่มตั้งแต่ 15 เมษายน 1980 ธนาคารได้ออกเงินเหรียญ 4 ชนิด ซึ่งมีมูลค่าตามดวงเท่ากับธนบัตรเพื่อสะดวกในการหมุนเวียนและเป็นการเพิ่มชนิดของเงิน เงินเหรียญ 4 ชนิดมีมูลค่า 1 หยวน, 5, 2 และ 1 เจี้ยว [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 380.]

3.2 หน่วย จำนวนและสัญลักษณ์ของเงินเหรินหมินปี้

เงินเหรินหมินปี้มีหน่วยพื้นฐานคือ หยวน (yuan) เงิน 1 หยวน เท่ากับ 10 เจี้ยว (jiao) และ 1 เจี้ยว เท่ากับ 10 เฟิน (fen) สัญลักษณ์ของเงินเหรินหมินปี้ คือ ¥ คำว่า “Renminbi” เขียนย่อได้ว่า RMB

3.3 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ทั้ง ๆ ที่จีนประสบปัญหาจากผลของสงคราม ภัยธรรมชาติ ความผิดพลาดในการขึ้นทางเศรษฐกิจ การขาดดุลงบประมาณหลายปี และการออกธนบัตรที่มากเกินไปในบางโอกาสตั้งแต่ปี 1949 แต่เงิน RMB ก็ยังคงค่อนข้างเป็นเงินตราที่มีเสถียรภาพเมื่อเทียบกับเงินตราในประเทศอื่น ๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงมากนักในแง่มูลค่า เงินของจีนแข็งมากในตลาดการเงินของโลก ผลก็คือประเทศหรือดินแดนต่าง ๆ ที่ทำการค้ากับจีน หรือได้รับความช่วยเหลือจากจีน สามารถเปิดบัญชีกับจีนด้วยเงินเหรินหมินปี้

อัตราแลกเปลี่ยนของเงิน RMB มี 2 อัตราคือ อัตราซื้อและอัตราขาย และอัตรากลาง ก็คือราคาเฉลี่ยของทั้ง 2 อัตรา อัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดตามนโยบายการเงินอิสระและหลักการ

ของความเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ร่วมกันในรูปของการเปลี่ยนแปลงของการเงินระหว่างประเทศ นับแต่ปี 1973 เมื่อประเทศทุนนิยมนำเอาระบบการลอยตัวมาใช้ อัตราแลกเปลี่ยนของเงิน RMB ได้ปรับตัวตามเพื่อคงไว้ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนที่สมเหตุสมผลและควมมีเสถียรภาพของมูลค่าของมัน อัตราแลกเปลี่ยนของเงิน RMB กับเงินตราต่างประเทศ จะถูกแจ้งโดย The State General Administration of Exchange Control โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ประกาศหรือตีพิมพ์ และสำนักข่าวซินหัวแห่งกรุงปักกิ่งจะเป็นผู้รายงานเป็นภาษาจีน อังกฤษ และฝรั่งเศสเป็นประจำทุกวันทั้งในประเทศและต่างประเทศ

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกับเงิน RMB ในปี 1980 ปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตาราง 5 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกับเงิน RMB ที่กำหนดโดย The State General Administration of Exchange Control, 1980

สกุลเงิน	หน่วย	ต้นปี 1980		ปลายปี 1980		การเปลี่ยนแปลงระหว่างต้นและปลายปี (%)
		อัตราซื้อ	อัตราขาย	อัตราซื้อ	อัตราขาย	
เงินเยนญี่ปุ่น	100,000	620.69	623.81	747.61	751.35	+ 20.45
เงินลีร์อิตาลี	10,000	18.40	18.50	16.55	16.63	- 10.08
ฟรังก์เบลเยียม	10,000	532.83	535.51	483.06	485.48	- 9.34
ฟรังก์ฝรั่งเศส	100	36.85	37.03	33.85	34.01	- 8.15
ฟรังก์สวิส	100	93.49	93.95	85.74	86.16	- 8.29
มาร์กเยอรมัน	100	86.15	86.59	77.75	78.13	- 9.76
ปอนด์อังกฤษ	100	333.43	335.11	363.51	365.33	+ 9.02
ดอลลาร์สหรัฐ	100	149.25	149.99	152.65	153.41	+ 2.28
ดอลลาร์แคนาดา	100	127.28	127.92	128.30	128.94	+ 0.80
ดอลลาร์ออสเตรเลีย	100	166.30	167.14	179.02	179.92	+ 7.65
ดอลลาร์สิงคโปร์	100	69.61	69.95	73.27	73.63	+ 5.26
ดอลลาร์ฮ่องกง	100	30.41	30.57	30.03	30.19	- 1.25
กิลเดอร์	100	78.12	78.52	71.50	71.86	- 8.48
โครนอร์เวย์	100	30.05	30.21	29.62	29.76	- 1.46

ที่มา : Hu Genggang and Others, 1984, pp. 382 – 383. [สรุปจากตาราง 7.6]

4. การปฏิรูปการธนาคาร

นับตั้งแต่ปี 1949 เป็นต้นมา จีนได้บังคับใช้ระบบเศรษฐกิจที่วางแผนโดยรัฐเท่านั้น ถึงแม้ว่าการดำเนินการด้านธนาคารซึ่งได้ปรับเข้ากับระบบนี้ ได้มีบทบาทในทางบวกในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาบางประการเกิดขึ้น ปัญหาสำคัญได้แก่ (1) ขอบเขตของเงินทุนของธนาคารไม่ได้ขยายกว้างพอเนื่องจากการลงทุนก่อสร้างทุนและจำนวนของทุนดำเนินงานทั้งหมดที่กำหนดมาจากเงินที่ได้ตั้งไว้ของรัฐ และธนาคารสามารถเพียงให้เงินทุนเพื่อชดเชยทุนดำเนินงานที่มากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ (2) ธนาคารไม่มีอิสระในการทำธุรกิจ (3) การจัดการภายในของธนาคารกระจุกตัวมากเกินไป เป็นต้น การปฏิรูปที่สำคัญได้ถูกดำเนินการในระบบการจัดการของธนาคาร ขอบเขตของธนาคารในวิถีทางทางธุรกิจและเศรษฐกิจ ดังนั้นการปฏิรูปอาจช่วยการปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจได้ดีกว่า ภายใต้การชี้นำของแผนของรัฐ การปฏิรูปประกอบด้วย [Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 384–386.]

4.1 การขยายขอบเขตของเงินทุน : การลงทุนก่อสร้างทุนบางส่วนในปัจจุบันถูกจ่ายผ่านเงินทุนจาก People's Construction Bank of China และไม่ผ่านเงินที่ได้ตั้งไว้ของรัฐ การปฏิรูปนี้ไม่เพียงปรับปรุงผลทางเศรษฐกิจ แต่ยังได้ช่วยแก้ปัญหาของการขยายตัวที่มากเกินไปของการก่อสร้างที่ดำเนินอยู่เป็นเวลานาน

PBC ยังได้ขยายสินเชื่อเครื่องจักรระยะปานกลางและระยะสั้นตามปกติ และเงินทุนพิเศษแก่วิสาหกิจของรัฐ ส่วนใหญ่เป็นกิจการในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมเบาเพื่อเชื่อมศักยภาพของกิจการโดยใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ทางเทคนิค ในปี 1980 PBC ได้จัดหาสินเชื่อเครื่องจักรระยะสั้นและปานกลางสำหรับโครงการที่ซ่อมใหม่ 15,000 โครงการ เป็นเงินรวม 3.98 พันล้านหยวน ในจำนวนนี้ 5,600 โครงการได้ถูกดำเนินการไม่เสร็จสมบูรณ์ก็เป็นบางส่วนในปีเดียวกัน

ในปี 1980 ธนาคารยังได้ให้เงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลางแก่อุตสาหกรรมที่ดำเนินการโดยแผนการค้า และสำหรับการก่อสร้างสถานีไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็ก ก่อนนี้ได้ให้เงินทุนดำเนินการเฉพาะแก่วิสาหกิจอุตสาหกรรมและการค้า ภายใต้ข้อบังคับที่มีการแก้ไขใหม่ ธนาคารอาจขยายเงินทุนไปยังการวิจัยวิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม สาธารณูปโภค และแผนกท่องเที่ยว รวมทั้งธุรกิจรวมหมู่ที่ดำเนินการโดยชุมชนในเมืองและชนบท และแก่ธุรกิจเอกชน การปฏิบัติเช่นนี้เป็นการช่วยส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจเหล่านี้ และยังช่วยสนองความต้องการของสังคมด้วย

4.2 การประยุกต์ใช้ความเป็นอิสระของธนาคารในการทำธุรกิจ และการใช้หลักการ

“การได้รับสิทธิพิเศษสำหรับผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า” : ธนาคารอาจให้เงินกู้ตามนโยบายสินเชื่อของรัฐ ทิศทางของการให้กู้ และจำนวนเงินทั้งหมดที่หาได้สำหรับให้กู้ ในขณะที่เดียวกันก็มีสิทธิที่จะตัดสินใจว่าจะให้เงินกู้แก่ผู้ขอสมัครหรือไม่ จะให้กู้เป็นจำนวนเท่าใดและนานแค่ไหน

ด้วยความมีอิสระนี้ ธนาคารสามารถให้เงินกู้ตามความจำเป็นของการปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยเหลือในรูปของเงินกู้แก่กิจการหรือผลผลิตซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาเป็นอันดับแรก เช่น อุตสาหกรรมเบา สิ่งทอ พลังงาน วัสดุการขนส่งและการก่อสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิสาหกิจที่มีการจัดการที่ดีกว่าในกิจการเหล่านี้ ในปี 1980 ธนาคารได้ให้ความสนับสนุนมากยิ่งขึ้นแก่อุตสาหกรรมเบาและสิ่งทอ เมื่อสิ้นปีวิสาหกิจอุตสาหกรรมได้รับเงินกู้ 6.5 พันล้านหยวน มากกว่าที่ได้ในช่วงต้นปีนั้น และจำนวนนี้เกือบ 3 พันล้านหยวนให้แก่อุตสาหกรรมเบาและสิ่งทอ เงินกู้เพิ่มเร็วกว่าการเพิ่มขึ้นในเงินกู้แก่อุตสาหกรรมหนักถึง 33.5%

4.3 การปรับปรุงระบบการจัดการภายในธนาคาร : เป็นเวลาหลายปีที่สำนักงานใหญ่ของ PBC เป็นองค์กรเดียวที่มีอำนาจในการจัดการรายรับและรายจ่ายสินเชื่อ วิธีการใหม่ ๆ ได้ถูกนำมาลองใช้อย่างกว้างขวางในปี 1980 โดยวิธีนี้สำนักงานใหญ่มอบหมายการรับฝากเงินและการให้กู้ยืมเงินบางประเภทแก่สาขา สำนักงานใหญ่จะสอบงบดุลระหว่างเงินฝากและเงินกู้ในสำนักงานสาขาปีละครั้ง ภายในวงจำกัดของงบดุลที่ได้มุ่งหมายไว้สำหรับเงินกู้ชนิดหนึ่งอาจถูกใช้สำหรับอีกชนิดหนึ่งได้ และอาจให้กู้ได้มากขึ้นถ้ามีเงินฝากมาก วิธีการนี้จะสนับสนุนธนาคารท้องถิ่นให้ระดมเงินฝาก จัดการเงินกองทุนในแนวทางที่ยืดหยุ่นได้ และทำให้การดำเนินการธนาคารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.4 การใช้ประโยชน์ของอัตราดอกเบี้ยในฐานะเครื่องคั่งงทางเศรษฐกิจ : อัตราดอกเบี้ยเงินฝากได้เพิ่มขึ้น 2 ครั้ง คือในปี 1979 และ 1980 และธนาคารได้เริ่มทำการจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากที่มากขึ้น

ธนาคารเริ่มเก็บอัตราดอกเบี้ยมากขึ้นสำหรับเงินกู้ที่พังกำหนด ปัจจุบันมีการเรียกเก็บเพิ่ม 20% จากเงินกู้พังกำหนดที่ให้แก่วิสาหกิจอุตสาหกรรมและการค้า เก็บเพิ่ม 30% จากเงินกู้พังกำหนดที่ใช้เพื่อคงไว้ซึ่งสินค้าที่เก็บไว้มากเกินไป และ 50% สำหรับเงินกู้เบิกเกินบัญชี หรือถูกหักเหโดยวิสาหกิจเพื่อการสร้างทุน หรือการเปลี่ยนเครื่องมือใหม่

ช่วง 2 ปีที่ผ่านมาแสดงถึงการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในเงินฝากออมทรัพย์ ส่วนใหญ่เนื่องจากการเพิ่มขึ้นในรายได้ของพวกชาวนาและคนงานในเมือง อัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นยังได้ช่วยดึงดูดเงินฝากด้วย